

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

Tertia dilect[ion]is operatio respicie[n]s ad id q[uo]d dixerat, et ex tota
fortitudine tua, est aras subuertere, co[n]fringere statuas, et hæc
op[er]atio marty[rum] corona est, sed modo dissimili, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

Deut. 6. nouo subiungit. Quoniam deus æmulator dominus deus tuus, in medio tui, ne quando irascatur furor domini dei tui cōtra te, & auferat te de superficie terræ. ¶ Cætera quæ sequuntur, non tentabis dñm deum tuum, sicut tentasti in loco tentationis, ac deinde cum interrogauerit te filius tuus cras, dicens: quid sibi uolunt testimonia hæc & cerimonie atque iudicia, quæ præcepit nobis dominus deus noster, dices eis: serui eramus Pharaonis in Aegypto, eduxitq; nos dominus de Aegypto in manu forti. Hæc (inquã) & sequentia congrua sunt instrumenta diligentis animæ, tanquam castæ matris familias, quam non deceat curiositas & uagatio oculorum, sed pudor & reuerentia circa intentabilem uirum, & sollicitudo circa domus suæ custodiam, & disciplina castitatis in ædificatione filiorum. ¶ Hæc operatio dilectionis, dignitate quidem secunda, cæterum ordine prima est, uitam exercens actiuam illa autem supradicta, dignitate prima, ordine secunda est, uitam componens contemplatiuam. Non enim post professionem contemplatiuæ descendimus ad actiuam, sed post exercitationem actiuæ, ascendimus ad contemplatiuam. Huic operationi si quid excedit, dicitur sollicita est, & turbatur erga plurima (quinq; enim sensibus corporis extracta laborat) debetur misericordia, propter hoc ipm, quod bene satagens circa frequens ministerium, esuriem pauit, sitienti potum dedit, hospitem collegit, nudum operuit, infirmum uisitauit, ad eum qui in carcere erat, uenit. Pulchre ergo spem suam intmans filijs suis, dicit in fine sermonis: Eritq; memor nostri misericors dominus deus noster, si custodierimus & fecerimus omnia præcepta eius, sicut mandauit nobis.

Vita actiua, dignitate secunda, ordine prima est

Lucæ. 10

Matth. 25.

¶ Tertia dilectionis operatio respiciens ad id quod dixerat, & ex tota fortitudine tua, est aras subuertere, confringere statuas, & hæc operatio Pharæorum corona est, sed modo dissimili, quia non punauerunt gladio materiali.

Caput .XVII.

Deute. 7.
Tertia dilectionis operatio.

Sequitur operationis dilectio tertia, respiciens ad id quod dixerat: Et ex tota fortitudine tua. Cum (inquit) introduxerit te dominus deus tuus in terram quam possessurus ingredieris, tradideritq; gentes multas, percuties eas usq; ad interitionem. Non inibis cum eis fœdus, nec miseraberis earum, neq; sociaberis cum eis coniugia. Quin potius hæc facietis eis: Aras eorum subuertite, confringite statuas, lucosq; succidite, & sculptilia corrumbite: quia populus sanctus es domino deo tuo, & cætera usq;, dabitq; eos dominus deus tuus in conspectu tuo, & interficiet illos donec penitus deleantur. Tradet reges eorum in manus tuas, & disperdes nomina eorum sub cœlo, nullusq; poterit resistere tibi donec cõteras eos. Sculptilia eorum igni combures. Non concupisces aurum & argentum, de quibus facta sunt, neq; assumes ex eis tibi quicquam, ne offendas, propterea quia abominatio est domini dei tui, nec inferes quicquam ex idolo in domum tuam, ne fias anathema, sicut & illud est. ¶ Nonne in uerbis istis splendida facies Moysi illam intendit operationem dilectionis, in qua ex tota fortitudine sua decertauerunt, & ante aduentum Christi ueteres sancti, scilicet iudices inclyti, reges gloriosi, Prophete splendidi: quorum in hoc certamine Helyas notissimus existit, memorabilesq; Machabæi, & post aduentum Christi sancti Apostoli, ac tam multi martyres gloriosi? Isti nanq; omnes, sicut ex toto corde suo, & ex tota anima sua, ita & ex tota fortitudine sua dominum deum suum diligentes, hæc fecerunt. Aras gentium subuenterunt, statuas confregerunt, lucos succiderunt, sculptilia combusserunt, & sicut ibidem dictum est inter cætera, quæ cuncta hic perscribere nimis longum fuisset, deuorabis omnes populos quos dñs deus tuus daturus est tibi deuorauerunt populos multos per orbem terrarum, ad deuorandum missi, sed deuoratione dissimili. Veteres nanq; sancti deuorauerunt ore gladii materialis: noui autem deuorauerunt ore gladii spiritualis. Si quidem alia fuit temporis illius, & alia est ratio temporis istius: de qua utrorumq; temporum dissimilitudine, secundum causas patiendi & agendi, plenius egimus in opere quod scripsimus de uictoria uerbi dei. ¶ Huic operationi cum corona iustitiæ debetur sedes quoq; iudicij, & autoritas iudicandi, sicut scriptum est: Iudicabunt sancti nationes & dominabuntur populis. Pulchre ergo uerba ista tali fine compleuit. Quasi spurcitiam detestaberis, & uelut inquinamentum ac sordes abominationi habebis, quia anathema est. Quid nam est hoc, nisi ac si diceret, iudicabis siue condemnabis? Quod quidem nunc facit, partim

Fortitudo, prophetarum, apostolorum & martyrum pro deo contra idola

Sancti nationes iudicabunt Sap. 3.

partim, ubi uidentur ipsi condemnati & pleriq; mortificati: facient aut uniuersaliter in die iudicii, palam ipsi iudices cōspecti sup oēm spurcitiam & omne inquinamentū, & oēs sordes abominatiōnis, ut abijciant eas in locū immundū, in profundum inferni.

¶ Quod secundum similitudinem harum trium operationum unius dilectionis, debeamus iuuari ad intelligentiam, quod pater & filius & spiritus sanctus tres personę & vnus deus sit. Ca. XVIII.

Specabile (ut arbitror) imaginē habemus hic, per quā nobis inspicabilem speculari, & ex parte cognoscere ualeamus splendorē solis æterni. Ecce enim tres operatiōes dilectiōis, nec tamen tres dilectiōes, sed una dilectiō est: Et ecce tria spiramēta hominis, ania & cor, & utroq; fortitudo, nec tamen tres spūs unius hominis, sed vnus spūs est. Sic dei tui, o Israhel, tres personę sunt

Similitudo trinitatis in operē dilectionis

Similitudo trinitatis in operē dilectionis

Pater & filius i diuinis, sicut ania & mens eius in hoie, Prouerb. 8

Pater & filius & spūs sanctus: nec tamē tres dñi, sed vnus est deus. Nonne aliud agit anima, & aliud cor siue mens humana? anima quippe totū corpus uiuificat, & cuncta corporis officia per quinque sensus dispensat: cor autē siue mens in cōspectu animę est, & cū ea graditur, ac pręscribit ei cūctā quę faciat utilia. ¶ Sic quodāmodo deus pater uiuens in semetipso uita est sempiterna: filius autē siue uerbū ipsius in ipso est & in ipso erat, puidens ut faceret cūctā ualde bonā, ita ut dicat ipm uerbū, ipa sapiā. Quando pręparabat cęlos aderā, quando certa lege & gyro uallabat abyssos, quādo æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum, qñ circūdabat mari terminū suū, & legē ponebat aquis, ne transirēt fines suos, qñ apē pendeat fundamenta terrę, cum eo eram, cūctā componens. Pene sic de anima architecti, qui basilicā istā siue munitiōē illā ædificauit, loquatur cor siue mens ipsius, qñ pręcogitabat mensuras longitudinis, latitudinis, & altitudinis ædificij huius, quādo certa lege numerorū distinguebat columnas & intercolumnia, siue turres & interturria eius, qñ eligebat lapides quadratos siue quadrandos quos in fundamēto poneret, cū ea eram, cūctā cōponens. Neq; em̄ aliter ista pręcogitaret, nisi cor siue mens cū ea esset, id est, nisi anima rationalis siue artificiosa existeret. ¶ Sed quid multa? Memento (ait quidā) qđ ignores opus eius, de quo cecinerunt uiri. Omnes homines uidēt eum, & unusquisq; intuetur procul. Ecce deus magnus uincens sciam nrām, numerus annoꝝ eius inestimabilis. Si opus eius, id est seipm̄ ignorat homo: factus em̄ est ad imaginē dei, & iccirco recte dicitur, quasi proprium op⁹ ei⁹, quātomagis ipm̄ ignorat? Non em̄ ipm̄ sed de ipso cecinerunt uiri, scilicet Moyses iste & ceteri sancti, qui maxime habuerunt sciam dei, hinc quidā illorum dicit: Quis uidit eū, & enarrauit, & quis magnificauit eū sicut est ab initio: Procul uidēt omēs, procul intuetur unusquisq;: procul (inquā) id est, per speculum & in ænigmate: Ut autē uideatur facie ad faciem, pręsentis temporis non est, sed in futuro spes ista reposita est.

Pater & filius i diuinis, sicut ania & mens eius in hoie, Prouerb. 8

Iob. 36;

Ecc. 43;

1. Cor. 13

¶ Quod filius dei & procedens ex eo spiritus sanctus, in eo assimilatus sit quod dixit dominus Moysi congrega mihi septuaginta uiros, & auferam de spiritu tuo, & tradamq; eis. Caput .XIX.

Atius secundum lectionem pręscriptam tractare poterat de gloria seu claritate uultus Moysi, siue apertione libri quondam signati, sed nos tui nominis o trinitas deus in isto loco thesaurū inuenisse contenti, quod est nostri propositi, recordemur & illud de gloria eiusdē Moysi, quod pūnet ad processionē spiritus sancti. Diximus nanq; superius in quo prophetis & patriarchis, quorū non confunditur uocari deus, scilicet in Abrahamā, Isaac, & Iacob, trinus & vnus deus assimilatus fuerit, nunc scdm̄ hoc mysteriū spūs sancti, promptū est dicere, qualiter in manu Moysi quoq; assimilatus sit. ¶ Crescete gloria Moysi, creuit & inuidia populi, in tm̄ quod Moysi intoleranda res uisa est, & ait ad dñm: Cur afflixisti seruum tuū? Quare non inuenio grām coram te? & cur impositi pondus uniuersi populi huius super me? Et cetera usq; finē at aliter tibi uidet, obsecro ut interficias me, & inueniā grām in oculis tuis, ne tantis afficiar malis. ¶ Operæ pretiū est animaduertere qđ dicimus, quia Moyses exemplū oīm pręlatorū qui bene pręsunt, nimirā à subditis inuidiā patiebat, ita ut uideret ei tormētū huius importabile pondus: quia cū esset mitissimus super oēs hoies, q morabant in terra, blasphemabat à detrahētib; & murmurātib; tanq̄ hō elatus & glorię nimis audis, in tm̄ ut nec frater ipm̄ Aaron nec soror

Heb. 11

Quō in Moyse assimilata trinitas. Num. 11

Moyse exemplar oīm pręlatorum. Num. 12;